COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 4.5.2009
COM(2009) 208 definitief

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

overeenkomstig artikel 16 van Verordening (EG) nr. 648/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende detergentia, over de biologische afbreekbaarheid van de belangrijkste niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia

(Voor de EER relevante tekst)

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

overeenkomstig artikel 16 van Verordening (EG) nr. 648/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende detergentia, over de biologische afbreekbaarheid van de belangrijkste niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia

(Voor de EER relevante tekst)

1. INLEIDING: NIET-OPPERVLAKTEACTIEVE ORGANISCHE BESTANDDELEN

Artikel 16, lid 2, van Verordening (EG) nr. 648/2004 betreffende detergentia[1] luidt als volgt: *"Uiterlijk op 8 april 2009 heeft de Commissie een evaluatie van de toepassing van deze verordening doorgevoerd, daarbij in het bijzonder aandacht bestedend aan de biologische afbreekbaarheid van oppervlakteactieve stoffen, een evaluatie doorgevoerd, een verslag ingediend en, indien nodig, een wetgevingsvoorstel ingediend ter regeling van:*

– de anaerobe biologische afbreekbaarheid;

– **de biologische afbreekbaarheid van de belangrijkste niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia."**

Dit verslag is gewijd aan de resultaten van de evaluatie van de Commissie betreffende de biologische afbreekbaarheid van de belangrijkste niet-oppervlakteactieve bestanddelen van detergentia.

Detergentia bevatten naast oppervlakteactieve stoffen en waskrachtversterkers (waterontharders) ook een aantal niet-oppervlakteactieve organische en anorganische bestanddelen. In tabel 1 staan de belangrijkste groepen niet-oppervlakteactieve stoffen in detergentia vermeld, waarbij aangegeven is waarvoor zij bedoeld zijn.

Tabel 1: Niet-oppervlakteactieve bestanddelen van detergentia (RPA, 2006)[2]

Bestanddeel	Doel
Zuren-basen	Zorgen voor een optimale pH van het waswater
Bleekmiddelen, activatoren en stabilisatiemiddelen	Betere reiniging
Waskrachtversterkers, complexvormers en ionenwisselaars	Ontharden van het water voor maximale waswerking (verwijderen en in suspensie houden van vuil)
Corrosieremmers	Voorkomen van corrosie van wasmachines
Kleurstoffen	Kleur geven aan detergentia

[1] PB L 104 van 8.4.2004, blz. 1.

[2] Dit rapport van RPA is beschikbaar op: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm.

Antikleurstofoverdrachtmiddelen	Kleurverlies van textiel tegengaan
Enzymen	"Biologische" reiniging
Fluorescerende witmakers	Optisch witmaken
Schuimregelaars	Schuimvorming beperken (machinaal wassen)
Formuleringsmiddelen	Waskracht verbeteren
Vuilafstotende en antiredepositiemiddelen	Voorkomen dat het vuil tijdens het wassen opnieuw neerslaat
Oplosmiddelen	In oplossing houden van de bestanddelen (met name in vloeibare detergentia)

Anorganische bestanddelen (bv. anorganische basen of bleekmiddelen) waarvoor biologische afbraak niet van belang is, worden in dit verslag niet verder besproken.

De belangrijkste en meest gebruikte niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen staan in tabel 2 vermeld, met een overzicht van hun toepassingen, de gebruikte hoeveelheden en de afbraakkenmerken.

Tabel 2: Overzicht van de belangrijkste niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia

Groep stoffen	Belangrijkste bestanddelen	Verbruik in detergentia in de EU (ton/jaar)	Biologische afbraak
Zuren	Azijnzuur, citroenzuur, adipinezuur	Citroenzuur: 100 000 t/jaar[3]	Gemakkelijk biologisch afbreekbaar
Waskrachtversterkers, complexvormers en ionenwisselaars	a) Fosfonaten	~ 30 000t/j[4] (AISE-gegevens voor 2007)	De biologische afbreekbaarheid wordt in de hoofdstukken 2 en 3 besproken
	b) Polycarboxylaten	~ 80 000 t/j (AISE-gegevens voor 2007)	
	c) Ethyleendiamine-tetraacetaat (EDTA) en zouten daarvan	~ 11 600 en 1 800 t/j (I&I, resp. huishoudelijk gebruik)[5]	
	Nitrilotriazijnzuur (NTA)	> 20 000 t/j voornamelijk I&I-detergentia[6]	
Antikleurstof-overdrachtmiddelen	Polyvinylpyrrolidon (PVP) wordt hiervoor	~ 100 t/j	Moeilijk biologisch

[3] http://www.heraproject.com/files/37-F-05-HERA_citricacid_version1_April05.pdf.
[4] http://www.heraproject.com/files/30-F-04-%20HERA%20Phosphonates%20Full%20web%20wd.pdf.
[5] http://www.baua.de/nn_8874/de/Chemikaliengesetz-Biozidverfahren/Dokumente/RAR__062.pdf.
[6] http://ecb.jrc.ec.europa.eu/documents/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/ntaENVsum307.pdf.

	het meest gebruikt		afbreekbaar
Enzymen	Proteasen, α-amylasen (in mindere mate lipase en cellulasen)	Protease: ~ 1 000 t/j α-amylase: 150 t/j[7]	Gemakkelijk biologisch afbreekbaar
Fluorescerende witmakers	FWA-1 (CAS-nr. 273444-41-8) FWA-5 (CAS-nr. 16090-02-1)	2 100 t/j 600 t/j[8]	FWA-5 moeilijk biologisch afbreekbaar
Schuimregelaars	n-Paraffinen polydimethylsiloxaan (PDMS)	5 000 t/j 7 200 t/j[9]	n-Paraffinen gemakkelijk biologisch afbreekbaar; PDMS ingedeeld als zeer persistent
Formuleringsmiddelen	Tolueen	17 000 t/j[10]	Snel afbreekbaar onder aerobe omstandigheden
Antiredepositie-middelen	Carboxymethyl-cellulose (CMC)	20 000 t/j	Slecht biologisch afbreekbaar
Oplosmiddelen	Diverse alcoholen (ethanol, 2-propanol, 2-butoxyethanol, 1-decanol, glycerol) en triethanolamine (TEA)		Gemakkelijk biologisch afbreekbaar, m.u.v. TEA

Het Wetenschappelijk Comité voor de toxiciteit, de ecotoxiciteit en het milieu (WCTEM) van de Commissie heeft in maart 2003 een advies[11] uitgebracht waarin het onder andere concludeerde dat er meer informatie nodig was over de gezondheids- en milieurisico's van co-builders in detergentia. Volgens het WCTEM was er dankzij de toepassing van de detergentiaverordening weliswaar aanzienlijke vooruitgang geboekt op het gebied van oppervlakteactieve stoffen, met name wat de biologische afbreekbaarheid betreft, maar bleef er enige bezorgdheid bestaan over andere bestanddelen van detergentia, vooral bepaalde organische verbindingen.

2. STUDIE BETREFFENDE NIET-OPPERVLAKTEACTIEVE ORGANISCHE BESTANDDELEN VAN DETERGENTIA

2.1. Belangrijkste resultaten over niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen en detergentia op basis van zeolieten

In 2005 hebben de diensten van de Commissie aan RPA (Risk & Policy Analysts Ltd) een studie in opdracht gegeven om gegevens te verzamelen over het gebruik, de eigenschappen en de milieueffecten van een representatieve reeks niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia, waarover volgens het advies van het WCTEM nog onvoldoende

7 http://www.heraproject.com/files/38-F-Hera_Bridging_document_28.10.05.pdf.

8 http://www.heraproject.com/files/11-F-04-HERA%20FWA5%20Full%20web%20wd.pdf.

9 Environmental Risk Assessment of Polydimethylsiloxane used in Detergent Applications, rapport samengesteld voor het Centre Européen des Silicones, 15 maart 2006.

10 http://www.heraproject.com/files/24-F-HERA%20Hydrotropes%20Sept%202005.pdf.

11 http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sct/sct_opinions_en.htm.

bekend was. Het eindrapport "Non-surfactant organic ingredients and zeolite-based detergents"[12] verscheen in juni 2006 en de Commissie gebruikte dit als uitgangspunt om de biologische afbreekbaarheid van de belangrijkste niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia te evalueren.

In de studie van RPA zijn de eigenschappen van omstreeks 50 representatieve bestanddelen van detergentia bestudeerd, die behoren tot de in tabel 1 opgenomen groepen. Gemakkelijk afbreekbare stoffen zonder verdere eventueel problematische eigenschappen (zoals een hoge aquatische toxiciteit) werden niet verder bestudeerd omdat ervan uitgegaan werd dat zij geen significante risico's voor de menselijke gezondheid of het milieu zouden inhouden. Stoffen of groepen stoffen die moeilijk biologische afbreekbaar zijn of eventueel problematische eigenschappen hebben, werden voor nadere analyse geselecteerd.

Deze screening van RPA resulteerde in een lijst van nader te bestuderen specifieke stoffen en groepen stoffen, uitgaande van de in de verschillende risicobeoordelingen beschikbare wetenschappelijke gegevens. De resultaten waren als volgt:

1) Waskrachtversterkers, complexvormers en ionenwisselaars

   a) *Fosfonaten:* er is algemene overeenstemming dat fosfonaten langzaam worden afgebroken en een risico voor het milieu kunnen inhouden, met name in verband met de mogelijke chronische aquatische toxiciteit van HEDP (1-hydroxyethaandifosfonzuur) en zouten daarvan voor dafnia's.

   b) *Polycarboxylaten:* polycarboxylaten zijn moeilijk afbreekbaar en hoewel er geen monitoringgegevens beschikbaar zijn, kunnen de concentraties in met slib behandelde bodem aanzienlijk zijn.

   c) *EDTA en zouten daarvan:* uit de beschikbare gegevens blijkt dat EDTA en zouten daarvan problematisch voor het milieu kunnen zijn gezien het gebruik ervan in industriële en institutionele (I&I) reiniging, maar niet in huishoudelijke detergentia, waarin zij in beperkte mate worden gebruikt (ECB, 2004)[13].

   d) *Nitrilotriazijnzuur (NTA):* er bestaat overeenstemming over dat NTA gemakkelijk biologisch afbreekbaar is in een reeks standaardtests, al kan de vorming van metaal-NTA-complexen soms de afbraaksnelheid beperken (ECB, 2005)[14].

   In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de milieueffecten van fosfonaten, polycarboxylaten, EDTA en NTA.

2) *Polyvinylpyrrolidon (PVP):* PVP levert geen risico's voor de menselijke gezondheid op en wordt algemeen als weinig problematisch voor het milieu beschouwd. Toch

---

12 Beschikbaar op: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm.

13 http://ecb.jrc.it/DOCUMENTS/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/edtasum061.pdf.

14 http://ecb.jrc.ec.europa.eu/documents/ExistingChemicals/RISK_ASSESSMENT/SUMMARY/ntaENVsum307.

zijn verdere gegevens wenselijk om aan te tonen dat PVP geen risico's van betekenis voor het milieu inhoudt.

3) *Fluorescerende witmaker FWA-5:* de gerapporteerde concentraties FWA-5 in het milieu zijn meer dan een orde kleiner dan de voorspelde nuleffectconcentratie (PNEC). Dat betekent dat het onwaarschijnlijk is dat FWA-5 significante risico's voor de menselijke gezondheid of het milieu inhoudt. Wel kunnen de afbraakproducten nog problematisch zijn.

4) *Schuimregelaars, met name paraffinen (beschouwd zijn C10-C16-n-paraffinen) en polydimethylsiloxaan (PDMS):* Voor n-paraffinen wordt het onwaarschijnlijk geacht dat er grote hoeveelheden van in het milieu terechtkomen als gevolg van de snelle biologische afbraak en de zuivering van afvalwater. Niettemin zijn de beschikbare gegevens over eigenschappen als de aquatische toxiciteit en de bioaccumulatie zeer onzeker, zodat niet zonder meer gesteld kan worden dat deze stoffen geen risico's voor het milieu inhouden. PDMS wordt weliswaar als persistent beschouwd, maar wordt in het milieu afgebroken, met name in droge kleigronden. Verder worden de risico's van in detergentia gebruikte PDMS-verbindingen met een hogere molecuulmassa gering geacht.

5) *Antiredepositiemiddelen – met name carboxymethylcellulose (CMC):* het is onwaarschijnlijk dat het gebruik van CMC in detergentia significante risico's voor de menselijke gezondheid of het milieu oplevert, omdat deze stof een geringe toxiciteit heeft. Er zijn echter nadere gegevens over de concentraties in het milieu nodig om dit te naar behoren te onderbouwen.

6) *Oplosmiddelen – met name 1-decanol en triethanolamine* het is onwaarschijnlijk dat het gebruik van 1-decanol in detergentia significante risico's voor de menselijke gezondheid of het milieu oplevert, omdat deze stof snel biologisch wordt afgebroken. Er zijn nadere gegevens nodig om met zekerheid te kunnen uitmaken of triethanolamine problematisch is.

De algemene conclusie van het door RPA uitgevoerde onderzoek naar niet-oppervlakteactieve bestanddelen van detergentia is dat zelfs persistente bestanddelen niet noodzakelijk risico's voor het milieu inhouden (d.w.z. zij hebben een PEC/PNEC-verhouding kleiner dan 1), als gevolg van afbraak in het milieu en/of een geringe milieutoxiciteit. Over de biologische afbreekbaarheid van bepaalde bestanddelen is voldoende informatie beschikbaar, zodat nadere tests niet nodig geacht worden.

2.2. Niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen: biologische afbreekbaarheid en afvalwaterzuivering

Het principe van de EU-wetgeving voor oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia is dat zij aeroob biologisch afbreekbaar moeten zijn. Organische stoffen die onder aerobe omstandigheden biologisch afbreekbaar zijn, worden naar alle waarschijnlijkheid in afvalwaterzuiveringsinstallaties afgebroken. De twee belangrijkste parameters voor de biologische afbreekbaarheid zijn de mate waarin de bestanddelen uiteindelijk worden afgebroken en de snelheid waarmee dat gebeurt.

Uit de studie van RPA blijkt dat veel van de potentieel problematische bestanddelen waarschijnlijk grotendeels in de primaire en secundaire fase van de afvalwaterzuivering

worden verwijderd, zodat de lozing in het aquatisch milieu beperkt blijft. EDTA wordt echter bij de afvalwaterzuivering niet verwijderd en TEA mogelijk slechts ten dele. Verder zijn er niet genoeg gegevens om uit te maken of kleurstoffen van detergentia door afvalwaterzuivering worden verwijderd. PVP en CMC worden volgens de studie van RPA tijdens de afvalwaterzuivering waarschijnlijk verwijderd door adsorptie aan het slib, hoewel er onvoldoende monitoringgegevens zijn om dit te bevestigen.

3. ADVIEZEN VAN HET WETENSCHAPPELIJK COMITÉ VOOR GEZONDHEIDS- EN MILIEURISICO'S (WCGM)

3.1. Advies van het WCGM uit 2007 betreffende het rapport van RPA over niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen

In december 2006 heeft de Commissie het Wetenschappelijk Comité voor gezondheids- en milieurisico's (WCGM) verzocht de algehele wetenschappelijke kwaliteit van het rapport van RPA te beoordelen en zich uit te spreken over de methodologie en de gemaakte aannamen. Het WCGM moest aangeven of de conclusies van RPA over de bestudeerde niet-oppervlakteactieve bestanddelen van detergentia valide en in overeenstemming met de bestaande literatuur zijn. Daarbij moest vooral worden gekeken naar de resultaten over de gezondheids- en milieurisico's van de volgende co-builders in detergentia, waarvoor RPA aangaf dat er bezorgdheid was of nog onduidelijkheid heerste: i) EDTA en het tetranatriumzout daarvan, ii) nitrilotriazijnzuur (NTA), iii) fosfonaten en iv) polycarboxylaten.

In juni 2007 heeft het WCGM na bestudering van alle beschikbare gegevens over niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia een wetenschappelijk advies[15] uitgebracht, getiteld "Non-surfactant Organic Ingredients and Zeolite-based Detergents". In het advies werd gesteld dat de meeste door RPA gemaakte aannamen aanvaardbaar waren en dat de algehele kwaliteit van het rapport goed was. Het WCGM was van mening dat de studie van RPA betrouwbaar feitenmateriaal bevatte over niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia. Over de biologische afbreekbaarheid en de daaruit voortvloeiende milieurisico's van de vier bovengenoemde categorieën waskrachtversterkers in detergentia concludeerde het WCGM in zijn advies het volgende:

1) **EDTA en het tetranatriumzout daarvan:** het WCGM bevestigde het eerdere wetenschappelijke advies van het WCTEM[16] dat het gebruik van EDTA in huishoudelijke detergentia geen risico oplevert, terwijl voor sommige andere toepassingen (industriële detergentia, papierfabrieken, producenten van printplaten, enz.) een nauwkeuriger beoordeling van de blootstelling nodig is om eventuele risico's uit te sluiten.

2) **Nitrilotriazijnzuur (NTA) en zouten daarvan:** het WCGM bevestigde de conclusie van zijn eerdere advies[17] dat geen van de productie- en gebruikspatronen met milieurisico's gepaard gaat. Verder wees het WCGM er wat de gezondheidsrisico's betreft op dat er weliswaar duidelijke aanwijzingen zijn voor kankerverwekkendheid

---

15 Beschikbaar op: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_057.pdf.

16 Beschikbaar op: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sct/documents/out194_en.pdf.

17 Beschikbaar op: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_001.pdf.

bij ratten en muizen, maar geen gegevens over kanker bij mensen of aanwijzingen voor teratogeniteit of mutageniteit.

3) **Fosfonaten:** op grond van voorlopige beoordelingen en met name gelet op de rapporten van RPA en HERA kwam het WCGM tot de conclusie dat er een mogelijk risico voor het aquatische en het terrestrische (landbouwgrond) compartiment geconstateerd is voor fosfonaten in compacte ("fosfaatvrije") waspoeders op basis van zeolieten. Het WCGM wees erop dat de persistentie van fosfonaten en de onduidelijkheden ten aanzien van het bioaccumulatiepotentieel redenen zijn om de toxiciteit op lange termijn en doorvergiftiging nader te beoordelen.

4) **Polycarboxylaten:** het WCGM kwam tot de conclusie dat polycarboxylaten in detergentia op basis van zeolieten mogelijk een risico voor aquatische organismen vormen omdat de validiteit van de gegevens voor een chronische NOEC niet bevestigd kon worden; ook is er onduidelijkheid wat betreft terrestrische organismen, omdat er niet genoeg informatie was om een schatting van een PNEC te maken.

3.2. Advies van het WCGM uit 2008 over anaerobe afbraak en polycarboxylaten

In 2007 is nieuwe wetenschappelijke informatie over polycarboxylaten (met inbegrip van homo- en copolymeren daarvan) beschikbaar gekomen dankzij een rapport van HERA over een gerichte risicobeoordeling. In maart 2008 heeft de Commissie het WCGM verzocht een geactualiseerd wetenschappelijk advies uit te brengen en aan te geven of het kon instemmen met de belangrijkste conclusie van het HERA-rapport over polycarboxylaten in detergentia[18], namelijk dat het gebruik van polycarboxylaten in detergentia geen risico's voor milieucompartimenten inhoudt, met uitzondering van P-AA/MA (een copolymeer van acrylzuur en maleïnezuur of het natriumzout daarvan) voor het lokale bodemcompartiment. In november 2008 heeft het WCGM een wetenschappelijk advies[19] goedgekeurd waarin werd gesteld dat de door HERA voor P-AA/MA voorgestelde wijzigingen in de PNEC voor aquatische organismen gevolgen hebben voor de uitkomst van de risicobeoordeling. Het WCGM kon echter geen definitieve uitspraak doen over het eventuele milieurisico omdat a) er onvoldoende informatie was over de betrouwbaarheid van de chronische studies met vissen en b) informatie over de microbiële functies van de bodem essentieel is voor de risicobeoordeling van deze stoffen.

Algemeen gesproken concludeert het WCGM dat er nog verdere informatie nodig is voordat gesteld kan worden dat deze stoffen uit milieuoogpunt weinig zorgwekkend zijn. Het WCGM vond geen verdere informatie over fosfonaten zodat het de conclusie uit zijn advies van 2007 over mogelijke milieurisico's niet gewijzigd heeft.

4. RAADPLEGING VAN BETROKKENEN

De conclusies van de onderzoeken van RPA en HERA en de evaluaties daarvan in de wetenschappelijke comités zijn besproken op verscheidene vergaderingen van de werkgroep van de bevoegde autoriteiten die verantwoordelijk is voor de tenuitvoerlegging van de detergentiaverordening, namelijk in juni 2007, juli 2008 en februari 2009. Die vergaderingen werden bijgewoond door vertegenwoordigers van de lidstaten en van diverse

[18] Beschikbaar op: http://www.heraproject.com/files/32-F-HERA_polycarboxylates_final_Sept07.pdf.
[19] Beschikbaar op: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_scher/docs/scher_o_109.pdf.

industrieverenigingen, zoals de Association Internationale de la Savonnerie, de la Détergence et des Produits d'Entretien (AISE) en de European Chemical Industry Council (CEFIC).

De lidstaten waren over het geheel genomen van oordeel dat het rapport van RPA een nuttige basis was om met name de milieurisico's van niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia te evalueren en dat het de verantwoordelijkheid van de industrie is om nadere beschikbare informatie over bepaalde mogelijk verontrustende bestanddelen van detergentia te verzamelen. Het HERA-project was een goed voorbeeld van zo'n vrijwillige actie van de industrie. Verder merkten de lidstaten op dat de industrie binnenkort die verantwoordelijkheid opgelegd krijgt als gevolg van de registratieprocedure van Reach (Verordening (EG) nr. 1907/2006[20]), waarbij uitvoerige informatie over de bestanddelen van detergentia moet worden verstrekt.

De AISE plaatste vraagtekens bij enkele conclusies van RPA over triethanolamine en de complexvormers EDTA en NTA, waarvoor er EU-risicobeoordelingsrapporten (RAR's) met recentere informatie beschikbaar zijn. Volgens de AISE zijn de informatie en conclusies van deze RAR's niet consequent in het rapport van RPA in aanmerking genomen, waardoor onnodige ongerustheid wordt gewekt. Tenslotte wees de AISE erop dat de I&I-sector deze stoffen gebruikt omdat zij specifieke technische functionaliteiten bieden die voor lastige professionele schoonmaaksituaties vereist zijn. EDTA is ook opgenomen in bijlage III bij Richtlijn 2008/105/EG[21] en moet dus worden geëvalueerd met het oog op de mogelijke identificatie als prioritaire stof of prioritaire gevaarlijke stof in de waterkaderrichtlijn. De Commissie brengt uiterlijk op 13 januari 2011 aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de resultaten van deze evaluatie.

In januari 2009 heeft de AISE geactualiseerde informatie over het verbruik van polycarboxylaten in de EU verstrekt; in 2007 was dit naar schatting 80 000 ton, waarvan 10% in de I&I-sector. De geconstateerde stijging in het verbruik van deze stoffen (ten opzichte van het cijfer van 50 000 ton per jaar uit het RPA-rapport van 2006) houdt verband met de toenemende overschakeling op fosfaatvrije wasmiddelen en de daarmee gepaard gaande aanpassing van de producten.

Verder heeft de Commissie in januari 2009 van BASF gegevens ontvangen van recent uitgevoerd onderzoek naar de terrestrische toxiciteit van polycarboxylaten. Volgens BASF blijkt uit deze gegevens dat de PEC/PNEC van P-AA/MA voor alle milieucompartimenten kleiner dan 1 is, zodat er geen risico voor terrestrische organismen is. Afgesproken is dat het HERA-rapport van 2007 over polycarboxylaten met deze nieuwe gegevens wordt aangevuld en dat het herziene rapport in april 2009 aan het WCGM wordt gezonden voor een nadere evaluatie en een advies over de vraag of de geconstateerde onduidelijkheden uit de weg geruimd zijn.

5. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

De Commissie heeft een aantal maatregelen genomen om de nodige kennis bijeen te brengen voor de evaluatie van de biologische afbreekbaarheid van de belangrijkste niet-

[20] PB L 396 van 30.12.2006, blz. 1.

[21] Richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid (PB L 348 van 24.12.2008, blz. 84).

oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia, zoals artikel 16, lid 2, van Verordening (EG) nr. 648/2004 vereist.

Bij de goedkeuring van de detergentiaverordening in 2004 werd het hanteren van het criterium totale biologische afbreekbaarheid als een doeltreffende, evenredige manier beschouwd om te garanderen dat oppervlakteactieve stoffen in detergentia geen risico voor het milieu inhouden. Biologische afbreekbaarheid werd gebruikt als surrogaat voor milieutoxiciteit omdat er destijds onvoldoende directe gegevens over de milieutoxiciteit van oppervlakteactieve stoffen beschikbaar waren. Intussen is er, als voorbereiding voor Reach, veel werk gestoken in het uitvoeren van gerichte risicobeoordelingen voor bestanddelen van detergentia. Daardoor kon de Commissie verder gaan dan artikel 16, lid 2, verlangt en heeft zij niet alleen de biologische afbreekbaarheid maar ook het risico van die stoffen geëvalueerd.

In 2006 heeft de Commissie een studie laten uitvoeren naar de biologische afbreekbaarheid en de ecotoxiciteit van de belangrijkste niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia. De resultaten van deze studie en de adviezen die het wetenschappelijk comité van de Commissie daarover in juni 2007 en november 2008 heeft uitgebracht, zijn op een aantal vergaderingen van de werkgroep Detergentia van de Commissie besproken met vertegenwoordigers van de lidstaten en industrieverenigingen.

Voor geen van de niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen van detergentia is een milieurisico geconstateerd. Voor sommige stoffen kan het risico weliswaar niet volledig worden uitgesloten omdat er niet genoeg informatie over beschikbaar is, maar er zijn slechts weinig extra gegevens nodig om een volledige risicobeoordeling te kunnen uitvoeren. Het wordt daarom niet wenselijk geacht om wettelijke maatregelen voor te stellen die totale biologische afbreekbaarheid van de niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen eisen. Een groot deel van de niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen waarover wel volledige gegevens beschikbaar zijn, is namelijk weliswaar niet totaal biologisch afbreekbaar, maar noch voor de mens, noch voor het milieu toxisch. Het hanteren van een surrogaat-risico-indicator zoals totale biologische afbreekbaarheid voor niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen zou dus tot gevolg hebben dat een aantal van die stoffen verboden werd terwijl bekend is dat zij geen risico inhouden. Het zou daarom evenrediger en ook uit wetenschappelijk oogpunt deugdelijker zijn om in plaats daarvan de risicobeoordeling voor de paar nog resterende stoffen te completeren.

Er is nog onduidelijkheid over de milieulotgevallen van: a) polycarboxylaten en fosfonaten, die allebei in aanzienlijke hoeveelheden worden gebruikt in huishoudelijke detergentia, en b) EDTA en zouten daarvan (voornamelijk gebruikt in I&I-schoonmaakmiddelen), triethanolamine, FWA-5 en paraffinen, waarvoor de beschikbare gegevens nog tekortschieten om de mogelijkheid van milieurisico's uit te sluiten.

Als gevolg van de informatieverplichtingen in verband met de registratiedossiers van Reach zal de industrie voor het merendeel van deze stoffen uitvoerige gegevens over de gevaarseigenschappen en de eventuele gezondheids- en milieurisico's aan het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) verstrekken. Uiterlijk in december 2010 moeten al registraties worden ingediend voor stoffen die in een hoeveelheid van 1 000 ton of meer worden vervaardigd of geïmporteerd, waarbij aan de hand van chemischeveiligheidsrapporten in de registratiedossiers moet worden aangetoond dat zij gedurende hun hele levenscyclus veilig kunnen worden gebruikt.

De registratie-informatie van Reach zou dus voldoende moeten zijn om uit te maken of beperkingen voor de bovengenoemde organische bestanddelen van detergentia vanwege milieurisico's nodig zijn; is dat het geval, dan is de beperkingsprocedure van Reach daarvoor het aangewezen instrument. Voor polycarboxylaten, waarvan volgens Reach alleen de monomeren geregistreerd hoeven te worden, zal er binnen afzienbare tijd een herziene HERA-risicobeoordeling komen om de resterende onduidelijkheden ten aanzien van de eventuele milieurisico's weg te nemen. Dit herziene rapport zal in april 2009 aan het WCGM worden voorgelegd. Verder zal de Commissie EDTA uiterlijk in 2011 opnieuw beoordelen om na te gaan of het als prioritaire stof overeenkomstig de waterkaderrichtlijn moet worden beschouwd.

De Commissie is derhalve niet van plan wetgeving betreffende de biologische afbreekbaarheid van niet-oppervlakteactieve organische bestanddelen voor te stellen. Biologische afbreekbaarheid hoeft niet meer als acceptatiecriterium voor bestanddelen van detergentia gehanteerd te worden omdat er nu uitvoerige risicobeoordelingsgegevens over de milieutoxiciteit van de stoffen beschikbaar zijn.

6. LIJST VAN AFKORTINGEN

AISE: Association Internationale de la Savonnerie, de la Détergence et des Produits d'Entretien (AISE)

CEFIC: European Chemical Industry Council (Europese Raad van de verenigingen van de chemische industrie

CMC: Carboxymethylcellulose

ECB: Europees Bureau voor chemische stoffen

EDTA: Ethyleendiaminetetraacetaat

FWA's: Fluorescerende witmakers

HEDP: 1-Hydroxyethaandifosfonzuur

HERA: Human and Environmental Risk Assessment (samenwerkingsproject AISE-CEFIC)

I&I: Industrieel en institutioneel

NOEC: No Observed Effect Concentration (concentratie zonder waargenomen effecten)

NTA: Nitrilotriazijnzuur

P-AA/MA: Copolymeer van acrylzuur en maleïnezuur

PDMS: Polydimethylsiloxaan

PEC: Predicted Environmental Concentration (voorspelde concentratie in het milieu)

PNEC: Predicted No Effect Concentration (voorspelde nuleffectconcentratie)

PVP: Polyvinylpyrrolidon

RAR: Risicobeoordelingsrapport

RCR: Risicokarakteriseringsverhouding

Reach: Registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen

RPA: Risk & Policy Analysts

TAED: Tetraacetylethyleendiamine

TEA: Triethanolamine

WCGM: Wetenschappelijk Comité voor gezondheids- en milieurisico's

WCTEM: Wetenschappelijk Comité voor de toxiciteit, de ecotoxiciteit en het milieu.

WKR: Waterkaderrichtlijn